

NYÍREGYHÁZI TÖRVÉNYSZÉK
Határozat száma:3.Bf.855/2015/14.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III/498-5/2016.
Érkezett:	2016 APR 05.
Példány:	1
Melléklet:	0 db
Kezelőiroda:	R1

A Nyíregyházi Törvényszék a 2016. évi március hó 29. napján Nyíregyházán tartott tanácsülésen meghozta a következő

végzést:

A rongálás büntette miatt [REDACTED] ellen indított büntetőügyben egyedi normakontroll iránti eljárást kezdeményező 3.Bf.855/2016/9. számú végzésének rendelkező részét akként pontosítja, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény [továbbiakban Be.] 344. § (1) bekezdésének „a 74. § (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi költségből azt” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és ennek megsemmisítését kéri az Alkotmánybíróságtól azzal, hogy a megsemmisítést követően a Be. 344. §-ának (1) bekezdése a következő szöveggel maradjon hatályban: „344. § (1) Ha a vádlottat felmentették, vagy vele szemben az eljárást megszüntették, a pótmagánvádló viseli azt a költséget, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett.”

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

I.

A törvényszék a 3.Bf.855/2016/9. számú végzésével egyedi normakontroll iránti eljárást kezdeményezett, amely kezdeményezését az Alkotmánybíróság III/498-1/2016. szám alatt nyilvántartásba vette, majd a III/498-2/2016. számú végzésével felhívta a törvényszéket annak pontos megjelölésére, hogy: „a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 344. § (1) bekezdése az Alaptörvény megjelölt rendelkezését [XIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (3) bekezdés] milyen alkotmányos indokok miatt sérti; és az állított jogsérelem fennállása esetén milyen jogkövetkezmény alkalmazását kéri.”

Ezért a törvényszék az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény [a továbbiakban: Abtv.] 52. §-a (1b) bekezdésének f) pontjában foglaltakra figyelemmel kérelmének tartalmát a rendelkező részben írtak szerint pontosította, míg ennek alkotmányos indokait – az Abtv. hivatkozott rendelkezésének (4) bekezdésében megfogalmazott követelményre tekintettel – a következőkben jelöli meg.

II.

Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény] B) cikkének (1) bekezdése szerint: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” A jogállamiság egyik lényeges tartalmi követelményét pedig az jelenti, hogy az Alaptörvényben garantált jogok érvényesülésének feltételeit a jogalkotás maradéktalanul biztosítja. Ennek kiemelkedően fontos jelentősége van akkor, amikor a polgárt a közhatalomtól vagy a többi állampolgártól megvédő alkotmányos garanciák érvénysülésének biztosításáról van szó, amelynek egyik tipikus esetét az egyén büntetőjogi jogviszony alanyává válása jelenti.

Erre a Be. 53. §-ának (1) bekezdésében foglaltakból következően abban az esetben is sor kerülhet, „ha az adott bűncselekmény tekintetében – valamely törvényben meghatározott okból – az állam a büntetőigény érvényesítéséről lemond, azaz a büntetőjogi felelősség megállapítására és a szükséges szankció alkalmazására irányuló bírósági eljárás kezdeményezésétől eltekint” [3113/2013. (VI. 4.) AB határozat 15. pontja]. Ilyenkor a sértett a Be. által meghatározott feltételek fennállása esetén pótmagánvádlokként léphet fel büntetőigényének érvényesítése céljából.

A Be. 236. §-a szerint pedig: „A pótmagánvádló a bírósági eljárásban – ha e törvény másképp nem rendelkezik – az ügyész jogait gyakorolja, ideértve a vádlott személyi szabadságának elvonásának vagy korlátozásával járó kényszerintézkedés elrendelésének indítványozását. A vádlott szülői felügyeleti jogának megszüntetését a pótmagánvádló nem indítványozhatja.” A Be. 343. §-ának (6) bekezdése szerint: „A pótmagánvádló a vádat nem terjesztheti ki.”

E korlátozásoktól eltekintve vádindítványának elfogadásától kezdően a pótmagánvádló ügyészi jogkört gyakorol a büntetőeljárásban, így a pótmagánvádló fellépésének eredményeként büntetőeljárás alá vont vádlott eljárásjogi helyzete is csupán ennyiben tér el a közvád alapján folyó eljárás hatálya alatt álló terhelt helyzetététől, amennyiben a büntetőjogi felelősségét állapítja meg a bíróság.

Ezzel szemben a felmentése vagy a vele szemben indított eljárás megszüntetése esetén az ügyészi vád, illetőleg a pótmagánvádló vádindítványa alapján eljárás alá vont vádlott helyzete lényegesen eltér egymástól a megalapozatlannak bizonyult büntetőeljárással összefüggésben felmerült költségeinek viselése tekintetében, amennyiben az Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdése által garantált alapvető jogát a Be. 47. §-ának (1) bekezdése szerint gyakorolva védőt hatalmazott meg, a Be. következő rendelkezéseiből következően.

A Be. 74. §-ának (1) bekezdése szerint: „Bűnügyi költség a) az a költség, amelyet az ügyben az eljárás megindításától a büntetés végrehajtásának befejezéséig, továbbá a rendkívüli jogorvoslati eljárás során az állam előlegezett, b) a terheltnek, a sértettnek, a magánvádlónak, a terhelt és a sértett törvényes képviselőjének az ügyben felmerült készkiadása, akkor is, ha az állam nem előlegezte, c) a kirendelt védőnek és a sértett, a

magánfél, valamint a pótmagánvádló képviselőjének készkiadása és díja, akkor is, ha azt az állam nem előlegezte.”

A Be. 339. §-ának (3) bekezdése szerint: „Ha a vádat az ügyész képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, vagy az eljárást az ügyész vádelejtése miatt megszünteti, az állam a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül – a külön jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott költségét, továbbá védőjének az eljárás során nem előlegezett díját és költségét.

A Be. 344. §-ának (1) bekezdése szerint: „Ha a vádlottat felmentették vagy vele szemben az eljárást megszüntették, a pótmagánvádló viseli a 74. § (1) bekezdésében meghatározott büntetőjogi költségből azt a költséget, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett.”

Az idézett törvényi rendelkezések együttes értékelésének eredményeként a Be. törvényszék által kifogásolt 344. §-ának (1) bekezdésében foglalt költségviselési szabály Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata szempontjából két lényeges következtetés vonható le: 1. A készkiadás és a védő, valamint a jogi képviselő díjának viselésére vonatkozó differenciált szabályozásából következően a meghatalmazott védő készkiadása és díja nem tekinthető a vádlott olyan készkiadásának, amelynek viselésére a Be. 74. § (1) bekezdésének b) pontjára figyelemmel a pótmagánvádló a Be. 344. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezhető lenne a vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén, mert különben szükségtelen lenne a Be. 339. § (3) bekezdésének a védő nem előlegezett díjának és költségének megtérítése vonatkozó külön rendelkezés. 2. Ebből következően a pótmagánvádló által benyújtott vádindítvány alapján büntetőeljárás alá vont vádlottnak a felmentése vagy a vele szemben indult eljárás – akár vádelejtés miatti – megszüntetése esetén is viselnie kell a védelmének ellátásával a meghatalmazott védőjének készkiadásaként és díjaként felmerült költségeit, ha védelmének ellátásáról maga gondoskodott. [Ez pl. a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.85/2013. számú ügyében jogerősen felmentett vádlott számára igazoltan 290.000 forint kiadást jelentett. Másrészt azt is megjegyzendőnek tartja a törvényszék, hogy pl. a Nyíregyházi Városi Bíróság B.267/2004., B.2075/2005., B.2415/2005., B.1771/2006., B.1804/2006., B.2294/2006., B.930/2007., B.1693/2007., B.2128/2007., B.1135/2008., B.1162/2008., B.1319/2008., B.2086/2008., B.2107/2008., B.2173/2008., B.2251/2009. számú ügyeiben olyan indokolással került sor vádelejtésre, amely a joggal való visszaélés gyanúját veti fel a felsorolt ügyekben fellépő pótmagánvádló részéről.]

III.

Erre tekintettel a törvényszék által észlelt alaptörvény-ellenesség alkotmányos indokai a következők.

Az Alaptörvény XV. cikke szerint: „(1) A törvény előtt mindenki egyenlő . [...] (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti

vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

A törvényszék szerint ezen alaptörvényi rendelkezések egymással összefüggésben értelmezhetők, mivel a törvény előtti egyenlőség a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértése esetén éppúgy nem valósulhat meg, mint ahogy a hátrányos megkülönböztetés bármilyen előfordulása esetén a törvény előtti egyenlőség sem valósulhat meg, miután az Alaptörvény R) cikkének (3) bekezdése szerint. „Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával [...] összhangban kell értelmezni.”

Ezért az Alaptörvény II. cikkében foglaltakból következően az azonos emberi méltósággal rendelkező emberek büntető eljárásjogi helyzete közötti olyan különbségtétel, amely a pótmagánvádló fellépése folytán büntetőeljárás alá vont vádlottat a vád alóli felmentése vagy az eljárás megszüntetése esetén hátrányosabb helyzetbe hozza annál, mint akivel szemben akár ugyanolyan bűncselekmény miatt az állam büntetőigényének érvényesítésére kerül sor, figyelmen kívül hagyja a diszkrimináció tilalmát és ezáltal a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének sérelmét eredményezi.

A Be. 344. § (1) bekezdésének hatályos szövege egyszersmind az Alaptörvény XXVIII. cikkének (3) bekezdése által garantált védelemhez való jog maradéktalan érvényesülését sem biztosítja azáltal, hogy az Alkotmánybíróság 882/B/2004. AB számú határozata szerint is a pótmagánvádló fellépése következtében vádlotti pozícióba kerülő személy számára kilátástalanná teszi annak elérését, hogy az ellene emelt vád alaptalanságának bizonyítása érdekében meghatalmazott védő igénybevételeivel felmerülő költségei megtérülésének lehetőségét megalapozó ítéleti rendelkezés meghozatalára a büntetőeljárás eredményeként egyáltalán számíthatna. Ezért a pótmagánvád alapján induló eljárásban az Emberi Jogok Európai Egyezményének [a továbbiakban: Egyezmény] 6. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti „megfelelő védelemhez való jog”, vagyis a hatékony védekezés lehetőségének alapvető feltételét sem biztosítja a Be. 344. § (4) bekezdésének hatályos szabályozása, miután: „Az Egyezménynek nem elméleti vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogok biztosítása a célja, és a védő kirendelése önmagában nem biztosítja a vádlott részére nyújtott jogi segítség hatékonyságát”. [Dr. Czine Ágnes, Dr. Szabó Sándor, Dr. Villányi József: Strasbourgi ítéletek a magyar büntetőeljárásban. HVG-ORAC, Budapest, 2008. 239-240. oldal.]

Ebből következően a védelemhez való jog garantálásának valóságos érvényesülése annak biztosítását is megköveteli a jogalkotótól, hogy a bűnösségének megállapíthatatlansága esetén a vádlott az ennek bizonyítása érdekében meghatalmazott védő jogi segítségének igénybevételeivel felmerült költségeinek megtérülésére éppen úgy számíthatson, mintha a közvádló vádja alóli felmentésére vagy az annak alapján indult eljárás megszüntetésére került volna sor, aminek a jogbiztonság elvének érvényesülése szempontjából is jelentősége van.

Ezen túlmenően a hatályos szabályozás az Alaptörvény B) cikkének a) bekezdésében megfogalmazott jogállamiságból következő jogbiztonság követelményét azért sem elégíti ki, miután – az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozata szerint – en-

nek érvényesülése nem csupán „az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények kiszámíthatóságát is” [ABH 1992, 59, 65.]. Márpedig a Be. 344. §-ának (1) bekezdése a pótmagánvádlóként fellépni kívánó sértett számára nem teszi lehetővé annak megítélését, hogy az általa megvádolni kívánt személy felmentése vagy a vele szemben indított eljárás megszüntetése esetén feltétlenül számolnia kell-e a vádlott védelmének ellátásával felmerült költség viselésére történő kötelezésével.

IV.

„Az alkotmányi garanciákat a jogalkotó még törvényben sem zárhatja ki, nem korlátozhatja.” [20/2005. (V. 26.) AB határozat IV/1. pontja], ezért a törvényszék az Alkotmánybíróság Abtv. 58. §-ának (1) bekezdésén alapuló felhívására pontosította az egyedi normakontroll eljárás iránti kezdeményezését.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 260. §-ának (2) bekezdése kizárja.

Nyíregyháza, 2016. március 29.

